

POLICY OPINION

Br 17 / OKTOBAR 2023.

Pogledi srpskih medija na dešavanja 24. septembra u Banjskoj na Kosovu

U nedelju, 24. septembra 2023, došlo je do oružanog obračuna između grupe Srba sa Kosova i kosovske policije, u kom je ubijen albanski policajac, dok su dvojica povređena. U obračunu su stradala i četvorica Srba sa Kosova, zbog čega je u Srbiji 27. septembra proglašen Dan žalosti.

Ono što je istog dana u medijima bilo poznato jeste da je na ulazu u selo Banjska na severu Kosova, granična policija primetila da su dva teška kamiona bez registarskih oznaka postavljena da blokiraju most. Potom su jedinice na mestu blokade naišle na otpor oružanih napadača koji su bili opremljeni vatrenim oružjem i ručnim bombama.

U nedelju u poslepodnevnim časovima smo imali priliku da čujemo vanredno obraćanje predsednika Republike Srbije, Aleksandra Vučića. Do obraćanja, građani Republike Srbije, nisu mogli da se informišu o tragičnom događaju, s obzirom na to da nijedna televizija sa nacionalnom frekvencijom nije prenosila detalje pomenutog oružanog obračuna. Tog dana je zavladala medijska tišina o ovom kritičnom događaju, ako uzmemo u obzir da ni RTS, kao javni servis, nije ispunio svoju dužnost da o tome obavesti građane Republike Srbije. Jedina televizija koja je izveštavala je N1, kako [prenosi](#) portal *Danas*.

Nakon predsednikovog obraćanja, građani i dalje nisu dobili odgovor na pitanje šta se tačno dogodilo u selu Banjska. Vučić se izvinio na kasnom obraćanju, jer kako je i sam naveo, i njima je trebalo dosta vremena da dobiju prave informacije i shvate šta se sve dešavalo, kako bi građanima mogao da saopšti istinu. Naveo je kako su se „Srbi pobunili ne želeći više da trpe Kurtijev teror“, [prenosi](#) N1, međutim i dalje nije jasno ko su ti „Srbi“ i kako je moguće da državni vrh nema obaveštajne resurse na severu Kosova, s obzirom na bezbednosnu situaciju.

Teško je poverovati da je to bila spontana pobuna Srba sa Kosova, koji se već dugo godina bore za svoja prava. Oko formiranja Zajednice srpskih opština se aktivno vodio dijalog, čak je objavljen i dokument u kom je „predviđeno da se do kraja oktobra 2023. završi uspostavljanje ZSO“, [prenosi](#) N1. Ono što je sada već izvesno je da su Srbi u mnogo lošijoj pregovaračkoj poziciji, nego što su bili pre ovog tragičnog obračuna. Verovatno je da se dijalog oko ZSO u skorije vreme neće nastaviti, imajući u vidu da se u prištinskim medijima ovaj obračun uveliko predstavlja kao „teroristički akt“ izvršen od strane „srpske kriminalne bande“, kako [saznaje](#) N1.

Postavlja se pitanje šta je cilj ove „oružane pobune“. Ako uzmemo u obzir navode da je ovo bio pokušaj napada na kosovsku policiju, zašto bi postojala blokada na samo jednom mestu na severu Kosova i zašto oružje o kom se priča da ga je bilo u masovnim količinama, nije upotrebjeno. Mnogi portali prenose da je ovo bila isplanirana akcija, međutim nije jasno kakva je to oružana akcija sa svega trideset (ovaj broj je takođe teško proveriti i zasniva se na [izjavama](#) kosovskih političara s obzirom na to da je šest lica uhapšeno, a tri ubijeno) napadača, koji su i pored masovne kosovske policije i KFOR-a jednostavno pobešli peške preko šume nadomak manastira Banjska, kako [prenosi](#) portal *Danas*. Mnogo je pitanja na koja građani Srbije i dalje nemaju odgovor, a i ako imaju, ona su daleko od istine o kojoj je predsednik pričao u svom obraćanju.

Već je postala učestala praksa da se prilikom ovakvih sukoba, prvo traži krivac, što nije izostalo ni u predsednikovom obraćanju javnosti. „Jedini krivac za sve ovo što se zbiva na severu Kosova i Metohije, jedini krivac... Doduše, ima malo i krivice onih koji ga pomažu u tome, a to je deo međunarodne zajednice. To je Aljbin Kurti“, [izjavio](#) je predsednik Republike Srbije. Dodao je da ne postoje ti pritisci međunarodne zajednice koji bi naveli Srbiju da prizna nezavisno Kosovo. Okrivivši deo međunarodne zajednice za oružanu pobunu kod Banjske, on im je takođe poručio i da je spreman na dijalog, što je zbnulo građane Republike Srbije, [prenosi](#) KoSsev. Čini se da i dalje nije jasan stav Srbije prema akterima na međunarodnoj sceni.

Ovaj događaj je pružio kosovskim zvaničnicima priliku da šire razne dezinformacije, pa je tako čelnik kosovskog MUP-a, Dželal Svečlja objavio da je Milan Radoičić, potpredsednik Srpske liste, zapravo vođa ove terorističke grupe i napada u kojem je ubijen policajac Afrim Bunjaku. Rekao je kako su „Aleksandar Vučić preko Srpske liste, a oni preko svog potpredsednika Radoičića – preduzeli terorističku akciju protiv pravnog i ustavnog poretka Republike Kosovo, pokušavajući da destabilizuju našu Republiku“, [izveštava Danas](#). Svečlja je dalje nastavio da [tvrdi](#) kako je oružana grupa koja je napala kosovsku policiju, oružje dobila od Vojske Srbije. Ozbiljni su naponi kosovskih vlasti da ovaj sukob povežu sa Beogradom i srpskim vlastima. Međutim imajući u vidu odnos međunarodne zajednice prema Kosovu, Republika Srbija nije imala interesa od započinjanja bilo kakve oružane pobune.

Albanski mediji su prenosili i lažne informacije kako su desničari Radomir Počuča i Pavle Bihali ubijeni na severu Kosova prilikom oružanog sukoba, kako [saznaje Alo](#). Međutim, Počuča je ubrzo demantovao lažne navode o njegovoj smrti, kada se oglasio na društvenim mrežama. „Nisam poginuo, niti planiram – još nema metka sa mojim imenom“, [napisao](#) je on, prenosi portal *Danas*.

Kako se događaj odigrao nadomak manastira Srpske Pravoslavne Crkve, u medijima se spominjala moguća umešanost SPC-a i sveštenika u oružani sukob. „Eparhija raško-prizrenska je ponovila da sveštenici i hodočasnici u manastiru nisu učestvovali u tragičnim incidentima“, [saznaje Radio Slobodna Evropa](#), tako negirajući navode mnogih [medija](#) da je u manastiru Banjska naoružano lice uperilo vatreno oružje u sveštenika i kako se tokom celog dana čula pucnjava.

Sigurno je da kosovskim vlastima i Kurtiju ova situacija odgovara, kako za političku podršku, tako i za širenje dezinformacionih narativa. Ponovo je tragedija iskorišćena za podizanje rejtinga vladajućih stranaka, kao i za skupljanje političkih poena. Teško je predvideti koji je dalji tok događaja, ali ono što je sigurno je da su Srbi na Kosovu nakon ovog prelomnog događaja u mnogo lošijem položaju nego što su bili što se može videti i iz [zahteva](#) predsednice Kosova Vjose Osmani koja je čak zatražila uvođenje sankcija EU Srbiji zbog ovih nemilih događaja.

Iako je nemoguće u ovom trenutku iznositi pouzdane tvrdnje, daleko je najverovatniji scenario po kome je grupa naoružanih Srba sa severa Kosova, zatečena od strane saobraćajne policije u vršenju nedozvoljenih radnji. Da ovi ljudi pripadaju grupaciji koja se plaši kontakta sa policijom je potvrdio i predsednik Vučić u svom govoru [rekavši](#) „da se oni koje policija progona stalno kreću na relaciji Centralna Srbija – Kosovo i Metohija kako bi izbegli hapšenje Kurtijeve policije“. Uz to, uzevši u obzir količinu nađenog naoružanja, može se nagađati i da je skrivanje, skladištenje ili trgovina oružjem bila osnovna namera ove grupe ljudi sa severa Kosova.

Autor: Nataša Stanojević, Datum: 27.09.2023.

Dalji razvoj događaja

Datum: 29.09.2023.

Potpredsednik Srpske liste, Milan Radoičić, priznao je u otvorenom pismu javnosti 29. septembra da je lično organizovao pobunu na Kosovu. „Obaveštavam sve dežurne progonitelje srpskog naroda, da sam lično obavio sve logističke pripreme za odbranu srpskog naroda od okupatora, a ovaj čin nema nikakve veze sa mojim ranijim političkim angažmanom. O ovome nisam obavestavao nikoga od vlasti Srbije i lokalnih struktura“. On je na početku svog pisma istakao da je rođen u Peći, u Republici Srbiji, jasno ističući njegovo poreklo i motiv pokretanja ovakve pobune. On je istakao da se 24. septembra „vratio na sever Kosova i Metohije da zaštiti svoj narod koji je svakodnevno izložen Kurtijevom teroru.“ Iako ovo zvuči neubedljivo, možemo zaključiti da Radoičić nije uspeo u takvoj nameri, s obzirom da su tri Srbina ubijena, dok su ostali ili uhapšeni ili su pobjegli.

Radoičić je rekao da je spreman da se odazove pozivu nadležnih organa Republike Srbije, ali je njegov pravni zastupnik Goran Petronijević, koji je pročitao pomenuto pismo javnosti, rekao da „nema potrebe da bilo koji državni organ Republike Srbije postavlja bilo kakva pitanja Radoičiću“, [prenosi N1](#). Za sada je izvesno da Milan Radoičić neće odgovarati vlastima Republike Srbije za organizovanje pobune koja je za posledicu imala smrt više ljudi.

Iako je Radoičićevo priznanje negiralo umešanost Republike Srbije i njenih zvaničnika u oružanu pobunu u Banjskoj, kosovski mediji su počeli da objavljuju uznemirujuće snimke o mogućoj umešanosti Aleksandra Vučića i Vojske Srbije. Naime, postoje snimci sa drona koji navodno prikazuju vežbe i pripreme za napad u Banjskoj, izvršene u Centralnoj Srbiji, odnosno na Kopaoniku i Pasuljanskim livadama, gde se nalazi jedinica Komande za obuku Vojske Republike Srbije, [prenosi Nova.rs](#). Kosovske vlasti nastavljaju da iznose navodne dokaze o umešanosti Beograda, a za sada ostaje da vidimo dokaze srpskih vlasti, s obzirom da smo imali priliku da čujemo samo priznanje Milana Radoičića.